

νη εὐταξίᾳ, ἀπηγορεύθη πάλιν μετὰ τέσσαρα ἔτη.¹

ΡΑΨΩΔΟΣ

Ἐκ τῶν δμηρικῶν ποιημάτων ἀπηγγέλλοντο διάφορα τεμάχια εἰς τελετὰς, ἢ εορτὰς, μετὰ τι προανάκρουσμα λύρας, παρὰ τῶν καλουμένων αἰδῶν ἢ ραψῶδων, οἵτινες ἔχοντες ποιητικὰ προτερήματα, ἀπήγγελλον ἐνταυτῷ καὶ ἕτερα ποιήματα ὑπ' αὐτῶν πεποιημένα. Κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ράβδον, ὅθεν εἰκάσθη, ὅτι τὸ ὄνομα ραψῶδος ἐλάβεν ἐκ τούτου τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ. Ἀλλὰ ραψῶδος καὶ ραψῶδειν δὲν σημαίνουσιν ἄλλο ἢ ἔπη ἀπαγγέλλειν· τὸ ραψῶδειν λέγεται καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἀπαγγέλλει τὸ ἴδιον ποίημα· ραψῶδείται δὲ πᾶν ποίημα ὅπερ ἔχει μέτρον ἐπικόν, δηλ. στίχους ἰσομήκεις καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν μέτρων, οἵτινες ἐπανάρχονται κατὰ σειρὰν καὶ δὲν ἀπαρτίζουσιν ἀντιφώνους στροφὰς ἢ συστήματα. . . Ἡ λέξις συνετέθη ἐκ τοῦ ῥάπτειν αἰδῆν, καὶ δηλοῖ τὴν συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον ἀπαγγελίαν τῶν ἐπῶν. Διήρκεσε δὲ ἐπὶ 1000 ἔτη ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἀπαγγελίας τῶν ἐπῶν· ὁπόσον δὲ συνεκίνουν τοὺς ἀκροατὰς οἱ ραψῶδοι, στολῆν εὐπρεπεστάτην ἐνδεδυμένοι, καὶ μεθ' ὑποκρίσεως ἀπαγγέλλοντες τὰ ποιήματα, περιγράφει κάλλιστα ὁ Ἐφέσιος ραψῶδος Ἴων, καίτοι κατειρωνεύεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ ὁμωνύμῳ διαλόγῳ.²

ΤΑ ΟΡΦΑΝΑ

Κατὰ τὸ γαλλικόν, ὑπὸ Δημητρίου Βικέλα.

«Μάνη, κοιμᾶσαι; ἄνοιξε τὰ μᾶτια σου κ' ὄμιλει,
Ὅμιλει καὶ σκιαζόμεθα νὰ σοῦ μιλῶμε μόναι·
Ἄλλαις φοραῖς ἔς τὸν ὕπνο σου ἐσάλευες τὰ χεῖλη,
Κι' ὅταν κοιμῶσουν ἔμοιαζε πῶς λῆς τὴν προσευχὴν σου.
Ἀπόψε εἶσαι ἡσυχὴ καὶ κρύα σὰν εἰκόνα,
Τὰ χεῖλη σου ἀκίνητα, βουδῆ ἡ ἀναπνοή σου.

Μάνη, γιατί ἔς τὸ στήθῳ σου γέρνεις τὴν κεφαλὴν σου;
Σ' ἐφταιξαμε τὰ ἔρημα κ' ἐσφάλησες τὸ μᾶτι,
Καὶ δὲν γυρίζεις νὰ μᾶς ὄη; ἔς τὰ πόδια σου πεσμένα;
Ὁ λύχνος σβύνει, ἔς τὴν γωνίαν τὰ ξύλα στακτωμένα
Τρίζουνε· ἂν δὲν μᾶς νοιασθῆς, μανοῦλα, σὲ κομᾶται
Κ' ἔμεϊς, κ' ὁ λύχνος κ' ἡ φωτιά μαζὶ θ' ἀποσυσθούμε.
Καὶ τί θὰ πῆς ὅταν μᾶς ὄης νεκρὰ καὶ παγωμένα,
Καὶ μᾶς μιλῆς, κ' ἔμεϊς νεκρὰ τί λέγεις δὲν θ' ἀκούμε;
Τοῦ χάου θὰ παρακαλῆς γιὰ μᾶς τὴν Παναγίαν σου·
Θὰ μᾶς κρατῆς ἀνάσθητα ἔς τὴν κρόαν ἀγαλιά σου.

Ἐύπνησε μάνη· βάλε μᾶς κ' ἔμας νὰ κοιμηθῶμε.
Φέρε τὰ κρύα χεῖρά σου μὲς τὰ ζεστά μᾶς στήθη.
Ἄχ, τόσην ὥρα τὰ πτωχὰ σὲ κράζουμε τοῦ χάου.
Ἐύπνησε μάνη νὰ μᾶς πῆς κανέναν παραμῦθον:

Ἠέ μᾶς τὸ βριτιλόπουλο, ποῦ χρυσὰ ροῦχα ἐφόρει,
Ποῦ ἦταν ἡ ἀγάπη του μὲς τὴν σπηλιὰ τοῦ δράκου,

1. Ἐποστ. ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ κ. Σ. Δ. Βυζαντίου.

2. Ὀμηροῦ Ὀδυσσεύς, ἐκδ. ὑπὸ Β. Γ. Βυθούλα, 1877.

Ποῦ εἶχε ἄσπρο ἄλογο μὲ πέταλ' ἀσημένια,
Κ' ἐσκότωσε τὸν δράκοντα καὶ τοῦκλεψε τὴν κόρη·
Ἦ φέρε τ' Ὀρολόγι σου εἰκόνας νὰ μᾶς δεῖξῃς,
Νὰ ἴδωμ' ἀγγέλους μὲ πτερὰ, κ' ἀγίλους μὲ τὰ γένεια,
Καὶ τὸν Χριστὸ ἔς τῆς Παναγίας τὴν μητρικὴν ἀγαθία.

Ἄκουσε μάνη· ἔβυνησε! τὰ μᾶτια δὲν θ' ἀνοίξῃς;
Σκιαζόμεθα. . . ὁ λύχνος μᾶς σβύνει ἀγάλη ἀγάλη·
Κρούνομε μὲς τὴ γωνίαν ἔγιν' ἡ στάκτη στίβα.
Ἐύπνησε μάνη. Τὰ στοιχεῖα θάμβουσαν μὲς τὴν καλύβα!

ὦ, φθίνει πᾶς ὁ ὕπνος σου, ἡ προσευχὴ σου φθάνει·
Μὴ μᾶς τρομάξῃ; ἄνοιξε τὰ μᾶτια σου, μητέρα!
Ἄλλη φορὰ μᾶς ἔλεγες γιὰ κείνον ποῦ πεθάνη
Πῶς μεταθαίνει ἔς ἄλλη γῆ, σὲ μιὰ ζωὴ δευτέρα·
Γιὰ θάνατο, γιὰ μνήματα μᾶς ἔλεγες· θυμᾶσαι;
Γιὰ πέ μᾶς, τί εἶν' ὁ θάνατος; δὲν μᾶς μιλεῖς; κοιμᾶσαι;»

Ὅλονοκτις τὰ ὄρανα ἔται παραπονοῦνταν,
Κι' οὐδ' ἄκουε κ' οὐδ' ἄνοιγε τὰ μᾶτια τῆς ἡ μάνη·
Κι' ὅταν ἔξημέρωσ' ἡ ἀγῆ κ' ἐκείνη ἐκοιμῶνταν,
Λυπητερὰ ἔς τὴν ἐκκλησιὰν ἐσήμαν' ἡ καμπάνα.

Κ' οἱ χωρικοὶ ποῦ ἔρχονταν τὸ βράδυ ἀπ' τὸν ἀγρὸ τους,
Ἐς τὴν θύρα τὴν μισανοικτὴν ἐγύριζαν τὸ μᾶτι,
Κ' ἐστεκόονταν κ' ἐκδύταζαν ἔς τὸ εὐκαίρο κρεβάτι
Γονατιστὰ τὰ δύο παιδιὰ νὰ κάμουν τὸ σταυρὸ τους.

ΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Εἴσελθε εἰς καφενεῖον. Στοιχηματίζω
μαζὶ σου ὅ,τι θέλεις, ὅτι δὲν θὰ δυνηθῆς νὰ
εὔρῃς ἓνα μόνον Γάλλον,¹ ὅστις νὰ σὲ εἴπῃ· «Δὲν
καταλαμβάνω τίποτε ἀπὸ τὰ πολιτικά.» Θὰ
εὔρῃς ὅμως πολλοὺς, οἱ ὁποῖοι νὰ ὁμολογήσουν
ὅτι δὲν εἶναι δυνατοὶ εἰς τὸ Δόμιρον, ἢ ὅτι τοὺς
χρρίζουν πούντους εἰς τὸ σφαιριστήριο.

Ἴσως τοῦτο πρέπει νὰ τὸ ἐξηγήσωμεν ὡς
εἴη· ὅτι εἰς μὲν τὸ σφαιριστήριο καὶ εἰς τὸ
Δόμιρον παίζει τις καὶ χάνει τὰ ἰδικὰ του χρή-
ματα, ἐνῶ εἰς τὴν πολιτικὴν παίζει τις καὶ χάνει
τὰ χρήματα τῶν ἄλλων. (Ἀλφόνσος Κάρο).

* * * Τῆς ἐλευθερίας τὸ χροῶμα εἶναι τόσον βαθὺ
εἰς τὴν γλώσσαν τῶν Ἑλλήνων, ὥστε καὶ ἡ τό-
σον πολυετῆς ἐκβαρβάρωσις δὲν τὸ ἐξέπλυνεν
ὀλοτέλα μῆτε ἀπὸ τὴν λαλουμένην διάλε-
κτον. (Κοραῆς).

Κύρος ὁ μέγας ἀποθνήσκων, εἶπε πρὸς τὸν
διάδοχον τοῦ βασιλείου του· «Μάθε, παιδί μου,
ὅτι δὲν σώζει τὴν βασιλείαν τὸ χρυσοῦν τοῦτο
σκῆπτρον, ἀλλ' οἱ πιστοὶ φίλοι εἶνε ἀληθέστα-
τον καὶ ἀσφαλέστατον βασιλέων σκῆπτρον. Μὴ
νομίσῃς δὲ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως φυτρώ-
νουσι πιστοὶ, ἀλλ' ἕκαστος ἐτοιμάζει ἑαυτῷ
φίλους πιστούς. Δὲν κατορθοῦται δὲ ἡ κτῆ-
σις αὐτῶν διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ τῆς εὐερ-
γείας.»

1. Γάλλον, λέγει ὁ ξένος συγγραφεὺς· ἀλλ' ἡμεῖς δυνά-
μεθα νὰ γράψωμεν Ἑλληνα, χωρὶς νὰ ἀλλοιωθῆ παντάπα-
σιν ἡ ὁρθογραφία τῆς παρατηρήσεως.